

24. ÉRTÉKES VAGYOK!

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Az ember értékét a teremtettsége adja. Istentől ered, és nem önmagától. Isten számára minden ember egyformán értékes, függetlenül a képességeitől. Isten az embereket különféleképpen teremtette, ezért a különbözőség nem lehet ok az egymás el nem fogadására.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Atkinson, R.L. – Atkinson, R.C. – Smith, E.E. – Bem, D.J.: Pszichológia, Osiris, 1994; Buda Béla, Dr. – A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, Nemzeti tankönyvkiadó, 1998; Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Gondolat-Medicina, 1997; Németh Margit – Stredl Terézia: A nevelés örömei és üremei, Dunaszerdahely, 2002; N. Kollár Katalin – Szabó Éva szerk.: Pszichológia pedagógusoknak, Osiris, 2004; Szászi Andrea, Dr. – Egyéniségekre hangolva: Utak, módszerek, ötletek a sokrétű intelligencia segítségével, Magyar Református Nevelés, XIII. évfolyam 2.szám)

Az élőlények közül egyedül az ember képes arra, hogy úgy gondoljon magára, mint aki bizonyos képességekkel, tulajdonságokkal rendelkezik, akinek céljai és törekvései vannak. Ezt az önmagunkról szóló ismeretet énképnek nevezi a pszichológia, amelynek jelentős szerepe van abban, hogy miként cselekszik az ember egy helyzetben, milyen eredményt ér el teljesítménykényszer alatt.

Az ember énképében eltérő súllyal jelenik meg sokféle tulajdonság. Van, ami az egyén számára lényegtelen, kevésbé körvonalazott, más tulajdonság pedig jól kidolgozott, tartós, koherenciát biztosít a különböző tapasztalatok esetén. Az önmagunkról alkotott kép nem egy merev, statikus elképzelés. Éppen ellenkezőleg, egy élő, dinamikusan változó, amit folyamatosan megalkot és változtat az ember, vagyis állandóan új információkat illeszt be a képbe, amely ez által szükségképpen változik.

Kisiskolás korban az önjellemzésben fontos helyet kap a kompetenciák felsorolása, és egyre inkább megjelennek azok a tulajdonságok, amelyek a személyközi kapcsolatokban jelentősek. A jellemzésben használt tulajdonságok már személyiségvonásnak tekinthetők abban az értelemben, hogy általánosítás során jönnek létre.

A 6-10 éves korra jellemző a belső teljesítménykényszer. A gyerekek igyekeznek megfelelni azoknak az elvárásoknak (az elsős gyermekek ez kiváltképpen érvényes), amelyeket a szülők és a pedagógusok támasztanak irántuk. Még nem azért tanulnak elsősorban, hogy újabb ismereteket szerezzenek, hanem azért, hogy a szülők pedagógusok megdicsérik, szeressék, elfogadják őket. Ez többeknek nehézséget okoz, gyorsan észreveszik, ha nem tudnak kellőképpen megfelelni, és ez által kudarcélmények sorozatát élik át. Ezek hatására az énképük sérül, haszontalannak érzik magukat, elveszítik a tanuláshoz való kedvüket, síróssá, fáradékonnyá válhatnak, felléphet gyakori fejfájás, hasfájás, alvászavar, gyakori megbetegedés. Itt lehet fontos szerepe a hit- és erkölcstan óráknak, ahol hallhat arról, hogy Isten minden embert egyedinek alkotott, más és más tulajdonságokkal, képességekkel felruházva. Nem kell másnak lennie, nem kell másnak látszódnia sem. Úgy kedves és értékes Isten számára, ahogyan van, mert Ő alkotta, az Ővé. Ennek a megláttatását, szívükben való elültetését szolgálja ez az „Értékes vagyok!” című óra.

Fontos az is, hogy ne csak halljon arról a gyerek, hogy értékes, de ezt erősítsük is meg benne. Figyeljünk arra, hogy a hit- és erkölcstan órán megtaláljuk azt a képességterületét, amelyben jól teljesíthet, tehetséges, sikeres lehet, legyen az az értelmi fejlődés területe, mozgásos ügyesség, muzikalitás, társas kapcsolatokban megjelenő képesség, stb. Mindenképpen kapjon pozitív visszajelzést, biztatást a hittanoktatótól.

Nagyszerűen dolgozza fel Max Lucado: Értékes vagy című könyvében mindazt, amit az elsős gyermekek az iskolába lépéssel átélnek, mitől csökkenhet az önértékelésük, mint ahogyan azt is bemutatja, mi állíthatja azt helyre. Érdemes ezért az órába beépíteni a történet felolvasását, vagy megnézését.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten szemében minden ember értékes

Kognitív cél: Ismerjék fel, hogy bár mindannyian mások vagyunk, mégis egyformán kedvesek és értékesek Isten számára.

Affektív cél: Érezzék át annak az örömét, hogy értékesek.

Pragmatikus cél: Tanulják meg elfogadni önmagukat és megfogalmazni az értékeiket.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
Tudja felsorolni segítséggel és bátorítással saját értékes tulajdonságait. Tudjon a tankönyvi képekről beszélni kérdések segítségével az értékes tevékenységekről. Vegyen részt a hittanoktató által kezdeményezett feladatok közös megoldásában illetve a játékokban közös éneklésben, imádkozásban.	Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja felsorolni saját értékes tulajdonságait. Tudjon a tankönyvi képekről önállóan beszélni. Aktívan vegyen részt a hittanoktató által kezdeményezett feladatok közös megoldásában illetve a játékokban közös éneklésben, imádkozásban.

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Kincsesláda: Beviszünk egy díszdobozt vagy ékszeres ládikát, amibe elrejtünk egy tükröt. Elmondjuk, hogy valami nagyon értékes van a dobozban/ládában, amit az óra vége felé mindenkinek megmutatunk.	A figyelem felkeltése szolgál. A ládika kincset, értékes dolgot sejtet. Anyagszükséglet: díszdoboz vagy ékszeres láda, tükör Beszéljük meg a gyerekekkel, mit tartottak a kincsesládába való, értékes dolognak, és miért. A gyerekek gyakran cserélnének

	Mi/ki lennél, ha ... lennél? Körbe ülünk, és a játékvezető felteszi a kérdést, „Mi lennél, ha lennél? 4 kört játszhatunk: növény, állat, tárgy, egy másik személy. Minden gyereknek meg kell indokolnia, miért az adott dolgot választotta.	társaikkal valamilyen vélt vagy valós dolog miatt. Ebben a játékban lehetőségük adódik az általuk idealizált, tökéletesnek vélt élőlénynek vagy tárgynak lenni.
Feldolgozási javaslat	Azért szeretlek, mert... A gyerekekkel még mindig körben ülünk. A játékvezető elkezd egy mondatot:” Azért szeretem Katát, mert szépen tud verset mondani”, majd odamegy a gyermekhez és megöleli (vagy megsimogatja). A megszólított gyermeknek ekkor ki kell választania egy társát, akiről hasonlóan mond egy mondatot és ő is megöleli (megsimogatja) a kiválasztott társát. (A gyerekek ebben a korban általában még szívesen megszeretgetik egymást.) Addig folytatjuk, míg mindenkiről el nem mondtuk, miért is szeretjük. Kincsesláda tükörrel Megfogjuk a dobozt/ládikát és ismét elmondjuk, hogy mennyire értékes dolog van benne. Értékes az embereknek és nagyon értékes Isten szemében is. Mindenki egyenként leshet bele, de nem szólhat utána, nem árulhatja el másoknak a titkot.	Kapcsolat- és önbizalom erősítő játék Azért is hasznos, mert ráirányítja a gyerekek figyelmét egymás jó tulajdonságára, és segít felismerniük, hogy mindannyian szerethetőek valamiért, fontosak, értékesek a többiek számára. Beszéljük meg közösen, milyen érzés volt, amikor meglátták mi/ki rejtőzik a kincses-ládjában. Isten szemében mindannyian értékesek vagyunk. Nem azért, mert bizonyos tulajdonságokkal rendelkezünk, hanem, mert az Övéi vagyunk.
Munkáltatás	Aranymondás: <i>„Drágának tartalak, és becsesnek, mivel szeretlek.”</i> Ézsaiás 43,4 Adjunk a gyerekeknek előre kivágott kézfej körvonalat, aminek az ujjába az aranymondás szavait írtuk, a tenyérbe pedig az igehelyet. Hajtogassuk be az ujjakat a tenyérbe, így nem látszódik majd az ige. Az ujjak ki és behajtogatásával gyakoroljuk az aranymondást.	A kezük mindig emlékeztetheti őket arra, Isten szereti őket, értékesek számára. Anyagszükséglet: Előre kivágott és megírt kézfej körvonalak

KÉPELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET:

TKGY 98. o. és TKEI 111. o.

A képen látható:

Plakátszerű infógrafikákat látunk, melynek szerepe, hogy a gyermek lássa, mitől értékes valaki. A képen egy mozgássérült kislányt, egy sötét bőrű korcsolyázó kislányt, és egy sötét bőrű focista fiút is látunk. Az illusztrátor a tablószerű elhelyezést részesíti előnyben.

Instrukció a képolvasáshoz:

- Keressünk a képen szereplő gyermekek viselkedésében, tulajdonságaiban valami értékeset!
- Miben tehetséges a tolószékes kislány?
- Miben tehetséges a sötét bőrű kislány és kislány?
- Neked milyen értékes tulajdonságaid vannak?
- Az osztálytársaidban mit találsz értékesnek?
- Ki az, akinek minden ember értéket jelent?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Mi/ki lennél, ha lennél?

Körbe ülünk, és a játékvezető felteszi a kérdést, „Mi lennél, ha lennél? 4 kört játszhatunk: növény, állat, tárgy, egy másik személy. Minden gyereknek meg kell indokolnia, miért az adott dolgot választotta. A gyerekek gyakran cserélnének társaikkal valamilyen vélt vagy valós dolog miatt. Ebben a játékban lehetőségük adódik az általuk idealizált, tökéletesnek vélt élőlénynek vagy tárgynak lenni.

2. Kinek lehetett értékes?

Különböző régi, új tárgyakat, gombokat lerakunk a gyerekek elé. Mindenki kedve szerint választ egyet, s megpróbálja kitalálni, hogy kinek lehet értékes a kiválasztott tárgy.

3. Kinek vagyok értékes?

Kitöltjük a teret. Lassan sétálunk a teremben. Akivel szembe találkozunk azzal kezdet fogunk és elmondjuk neki, hogy kinek vagyunk értékesek.

4. Kincsesláda cipősdobozból:

Anyagszükséglet: cipősdoboz, festék, ragasztó, mintás szalvéta.

5. Saját képmás...

Páros játék

Bizalomérzet kialakítása, térérzékelés, tapintási érzékelés fejlesztése

Isten saját képmására alkotott minket

A játékosok párokat alkotnak. A párok egyik tagjainak bekötjük a szemét, a többiek szétszóródnak a teremben, és gyakran helyet változtatva, bekötött szemű társuk nevét mondogatva hívják őket. A bekötött szemű játékos igyekszik a hang irányába közeledni. Amikor a vezetők mellé érnek, azok kézen fogják őket, és egy-egy szobrot „készítenek” belőlük. Ezután a vezetők távolabb mennek, és ők is felveszik ugyanazt a testhelyzetet, amibe társukat állították.

Mikor minden pár felvette a „szobor-pozíciót”, kikötik a bekötött szemeket és megbeszélik, hogy mindannyian értékesek vagyunk, Krisztus képére formáltattunk.

Megbeszélik a hittanoktató vezetésével, hogy mennyire hasonlít jellemük Krisztuséra?

A játék tovább variálható, úgy, hogy mindenki egy jó tulajdonságot mond a társáról (nem könnyű jó tulajdonságot mondani, sokkal könnyebb a hibákat észrevenni).

(Forrásanyag: Baker Ágnes, Deákiné Bajkó Ágnes: Drámagyakorlatok a bibliatanításban. Reménység Magjai Alapítvány. Bp. 2007. 60. old.)

6. Imádságra nevelés

<u>Mielőtt felnövök</u> a) Imádság előkészítése A hittanoktató a táblára felírja: MIELŐTT FELNÖVÖK, SZERETNÉK... MIELŐTT FELNÖVÖK, SZERETNÉM... (Nagyobb létszám esetében tábla helyett csomagolópapírra is lehet írni, és a terem közepén a földre elhelyezni.) b) Imádság tartalmának előkészítése Feladatutasítás: Értékesek vagyunk. Isten teremtett meg minket. A táblára írtátok fel, hogy mi lenne az, amit szeretnétek elérni, megtenni, megtapasztalni, mielőtt felnőttek lesztek. Olyan dolgokat írtátok fel, ami valóban meg is történhet. (Például ne kérjétek szupererőt.) c) Imádkozás Feladatutasítás: Miután felírtátok a táblára, hogy mit szeretnétek, mielőtt felnőttek, most üljétek le a helyetekre, és magatokban mondjátok el ezt imádságban Istennek. d) Hittanoktató imádsága A hittanoktató a táblára írtak alapján imádkozik.	<table> <tr> <td>műfaj</td> <td>kérés</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>hittanosok és hittanoktató</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>hittanosok magukban és hittanoktató hangosan</td> </tr> <tr> <td>csoporthelyesítés</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra vége</td> </tr> <tr> <td>fejlesztési terület</td> <td>imádkozás adott témában</td> </tr> <tr> <td>hittanosok</td> <td> • írnak • egyénileg imádkoznak • hittanoktató imádságát magukban követik </td> </tr> <tr> <td>hittanoktató</td> <td> • táblára ír/csomagolópapírra ír • kísér • imádkozik </td> </tr> <tr> <td>eszközök</td> <td> • tábla és kréta minden tanulóknak vagy • csomagolópapír és filc minden tanulóknak </td> </tr> </table>	műfaj	kérés	megfogalmazás	hittanosok és hittanoktató	imádkozás	hittanosok magukban és hittanoktató hangosan	csoporthelyesítés	nincs	hely	óra vége	fejlesztési terület	imádkozás adott témában	hittanosok	• írnak • egyénileg imádkoznak • hittanoktató imádságát magukban követik	hittanoktató	• táblára ír/csomagolópapírra ír • kísér • imádkozik	eszközök	• tábla és kréta minden tanulóknak vagy • csomagolópapír és filc minden tanulóknak
műfaj	kérés																		
megfogalmazás	hittanosok és hittanoktató																		
imádkozás	hittanosok magukban és hittanoktató hangosan																		
csoporthelyesítés	nincs																		
hely	óra vége																		
fejlesztési terület	imádkozás adott témában																		
hittanosok	• írnak • egyénileg imádkoznak • hittanoktató imádságát magukban követik																		
hittanoktató	• táblára ír/csomagolópapírra ír • kísér • imádkozik																		
eszközök	• tábla és kréta minden tanulóknak vagy • csomagolópapír és filc minden tanulóknak																		

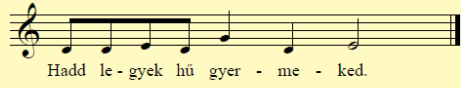
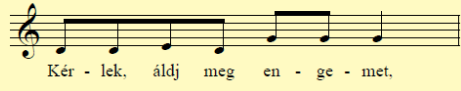
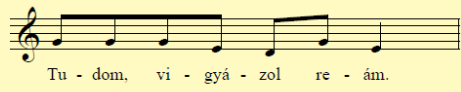
INSTRUKCIÓK A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

1. feladat: „Kösd össze a kincses ládával azokat a dolgokat, amik szerinted értékesek! Az üres helyre rajzolhatsz is!”

Instrukció: Az összekötéshez kapcsolódva, beszéljünk arról, hogy mit választottak a gyerekek és miért tartják azt értékesnek! Beszéljük meg a gyerekekkel, hogy mit és miért rajzoltak az üres helyre.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Én Istenem

sz.: Siklós József

z.: Draskóczy László

l.: Harangszó - 39.

(A kép forrása: ISTEN TENYERÉN. Református hit- és erkölcsstan tankönyv 1. osztályos tanulók részére. RPI Budapest 2017)